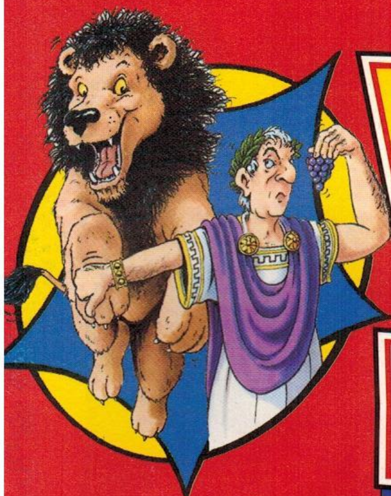
Wally poznaje historię świata!

Wally zwiedza świat!
6(58)
TYGODNIK
®
CENA
3,50 zł

Starożytny RZYM

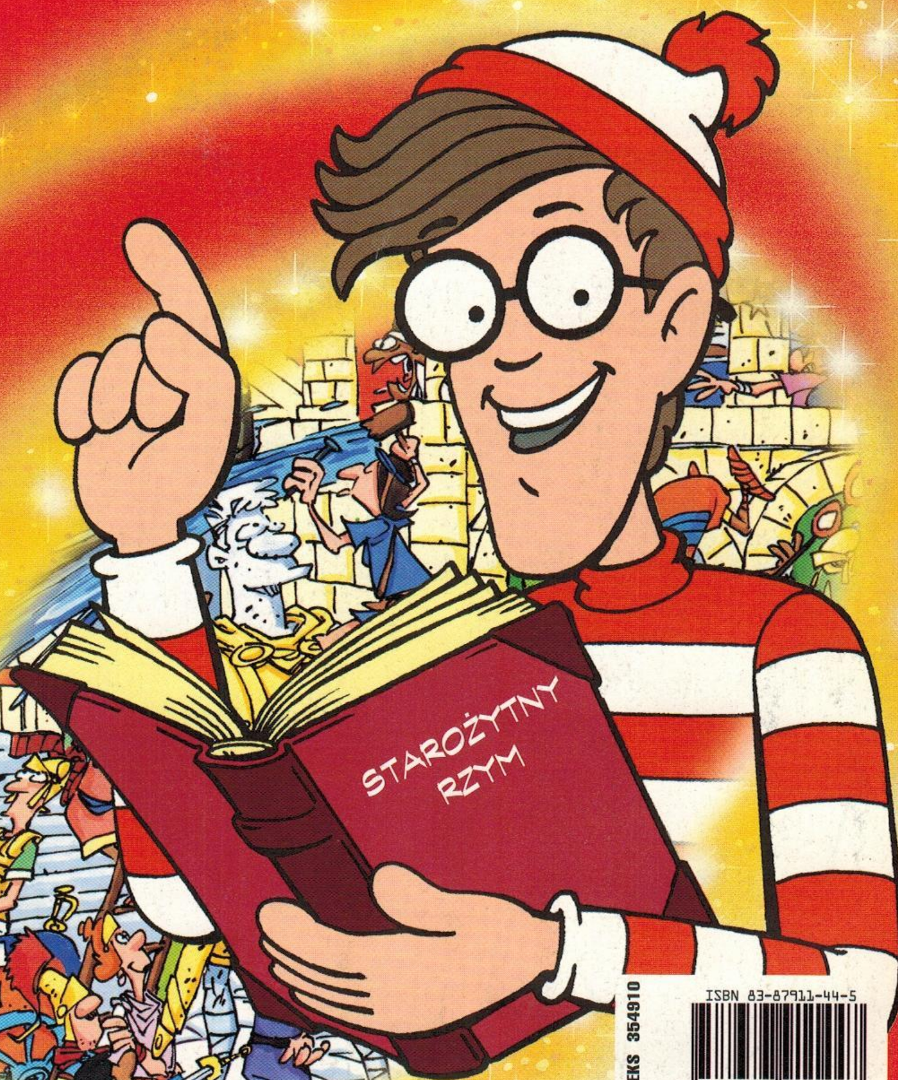
Gry i zabawy

Walki z kotami

Cesarze

ISBN 83-87911-44-5
INDEKS 354910

NAKLEJKI, ŁAMIGŁÓWKI I MAKABRYCZNE WIADOMOŚCI

WITAJCIE, BADACZE HISTORII!

OTO STAROŻYTNY RZYM. WEŹMIEMY UDZIAŁ WE WSPANIAŁYM PRZYJĘCIU W TOGACH, PRZEJDZIEMY ALPY NA SŁONIACH, POCHLAPIEMY SIĘ W RZYMSKIEJ ŁAŹNI I PRZYJRZYMY SIĘ TEŻ IGRZYSKOM. BĘDZIE BOSKO!

CYFRY CZY LITERY?

STAROŻYTNI RZYMIANIE UŻYWALI LITER ZAMIAST LICZB:

I = 1	VII = 7	XX = 20
II = 2	VIII = 8	L = 50
III = 3	IX = 9	C = 100
IV = 4	X = 10	D = 500
V = 5	XI = 11	M = 1000
VI = 6	XII = 12	MDC = 1600

JAK ZAPISZESZ SWÓJ WIEK TYMI CYFRAMI?

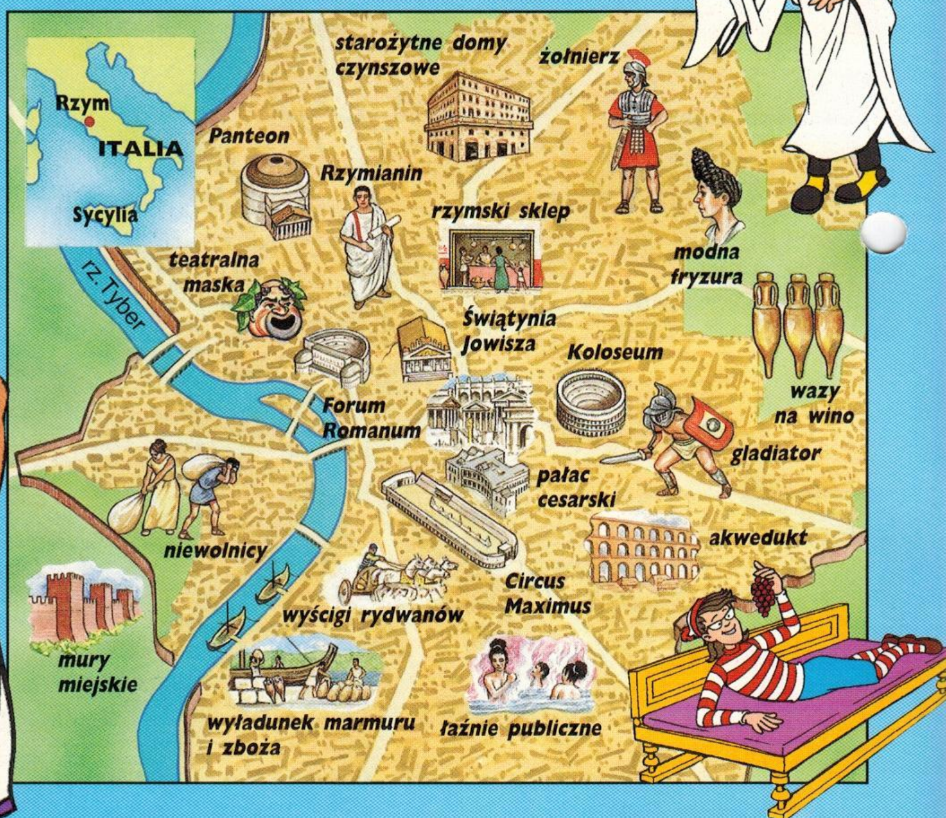

MAPA RZYMU

753 r. p.n.e. - 68 r. n.e.

RZYM, MIASTO NA SIEDMIU WZGÓRZACH, PRZEZ CAŁE WIEKI BYŁ CENTRUM ŚWIATA. SETKI LAT RZYMIANIE RZĄDZILI ZNACZNĄ CZĘŚCIĄ EUROPY, BLISKIM WSCHODEM I PÓŁNOCNĄ AFRYKĄ. DZIŚ ODWIEDZIMY RZYMIAN W ICH DOMACH. NIEDŁUGO POZNAMY TEŻ CESARSTWO RZYMSKIE!

FRONT COVER: (PANTHER): ROBERT WINSLOW – VIESTI ASSOCIATES INC.

Według rzymskiej legendy Rzym założyli dwaj bracia Romulus i Remus. Gdy byli dziećmi, stryj wrzucił ich do Tybru. Braci uratowała wilczyca, która ich wykarmiła. Kiedy dorośli, zbudowali Rzym na brzegu rzeki.

KIEDY TO SIĘ ZDARZYŁO?

753 r. p.n.e.	RZYM JEST MAŁYM ITALSKIM MIASTECZKIEM NA BRZEGU TYBRU. WEDŁUG LEGENDY MIASTO ZBUDOWALI ROMULUS I REMUS.
509 r. p.n.e.	MIASTO ROZRASTA SIĘ I WŁADAJĄ NIM KRÓLOWIE. RZYMIANIE POSTANAWIAJĄ ICH WYPĘDZIĆ I RZĄDZĄ SIĘ SAMI.
ok. 260 r. p.n.e.	RZYMIANIE WŁADAJĄ CAŁĄ ITALIĄ I MAJĄ OCHOTĘ ZAGARNĄĆ WIĘCEJ KRAJÓW!
202 r. p.n.e.	HANNIBAL WALCZY Z RZYMIANAMI I STARA SIĘ POWSTRZYMAĆ ICH PRZED PODBICIEM ZIEMI INNYCH LUDÓW - PRZEGRYWA.
27 r. p.n.e.	RZYMIANIE DECYDUJĄ, ŻE POTRZEBNA JEST JEDNA SILNA OSOBA DO RZĄDZENIA KRAJEM. OKTAWIAN AUGUST ZOSTAJE CESARZEM.
54 r. n.e.	CESARZEM ZOSTAJE NERON - RZĄDZI WSZYSTKIMI RZYMIANAMI. JEGO WŁADZA JEST NIEOGRANICZONA.

SŁOWNICZEK

AKWEDUKT - MOST, PO KTÓRYM PŁYNĘŁA WODA NAD DOLINĄ.

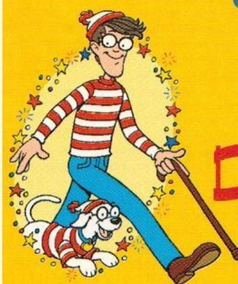
ANTYCZNY - DOTYCZĄCY STAROŻYTNYCH RZYMIAN LUB GREKÓW.

FORUM - PLAC MIEJSKI, GDZIE WSZYSCY SIĘ SPOTYKALI I ODBYWAŁ SIĘ HANDEL.

MOZAIKA - DEKORACJA W FORMIE OBRAZU Z DROBNYCH KAMYKÓW LUB SZKIEŁEK.

TOGA - RODZAJ UBRANIA. TKANINA OWINIĘTA WOKÓŁ CIAŁA. MOGLI JĄ NOSIĆ RZYMSCY OBYWATELE. NIEWOLNIKOM I OBCYM BYŁO TO ZABRONIONE.

CZĘŚĆ 6

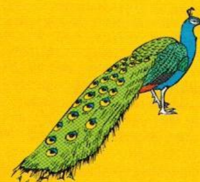

W DROGĘ!

SZUKAJ I ZNAJDŹ

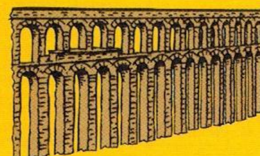
W TYM NUMERZE UKRYŁ SIĘ GLADIATOR, PAW I TRZY RZECZY. ZNAJDŹCIE TEŻ 19 WIEŃCÓW LAUROWYCH, KTÓRE SĄ NAGRODĄ DLA WAS ZA SPOSTRZEGAWCZOŚĆ!

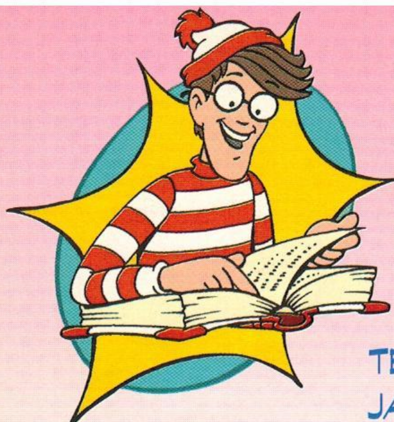

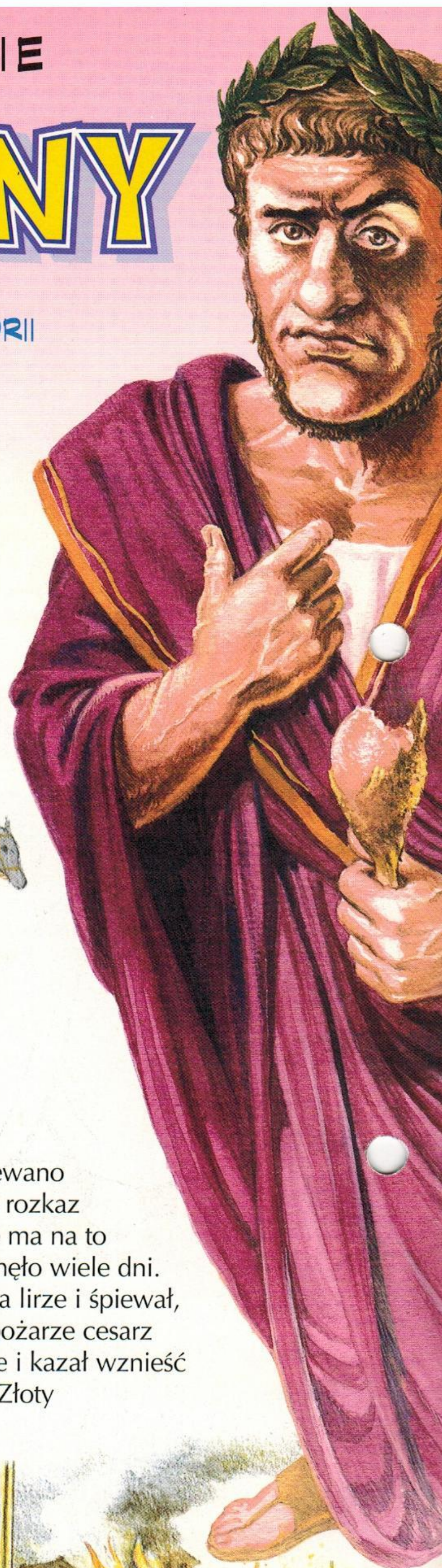

OKRUTNY

TEN CESARZ PRZESZEDŁ DO HISTORII JAKO WYJĄTKOWY NIKCZEMNIK!

Wszechwładny

Cesarze w starożytnym Rzymie byli niczym potężni królowie. Robili, co chcieli, i wszyscy ich słuchali. Każdy pragnął zostać władcą. Dobrzy cesarze opiekowali się podwładnymi, źli dopuszczali się strasznych rzeczy!

Neron lubił wyścigi rydwanów i dlatego miał własny tor wyścigowy. Rzymianie uważali ścigającego się na rydwanach cesarza za dziwaka. Zawsze zwyciężał, bo był wielkim oszustem.

BRRR MAKABRA

- ZŁY CESARZ MIAŁ OKROPNY GŁOS, ALE CHĘTNIE ŚPIEWAŁ. JEGO STRAŻ BIŁA KAŻDEGO, KTO NIE KLASKAŁ!
- GDY PRZYRODNI BRAT NERONA ZOSTAŁ OTRUTY PODCZAS OBIADU, NERON NIE PRZESTAŁ JEŚĆ!

Pożar

Ten cesarz był złym człowiekiem. Podejrzewano nawet, że ktoś na jego rozkaz podpalił Rzym, ale nie ma na to dowodów. Miasto płonęło wiele dni. Podobno Neron grał na lirze i śpiewał, patrząc na ogień! Po pożarze cesarz wytyczył szerokie ulice i kazał wznieść wspaniały pałac, tzw. Złoty Dom Nerona.

NERON

THE BRIDGEMAN ART LIBRARY

- DLACZEGO NIE MOŻNA ZAUFAĆ NERONOWI?
- BO WSZYSTKO, CO ROBI, JEST FAŁSZYWE, NAWET JEGO ŚPIEW!

Ciemne sprawki

W starożytnym Rzymie nie było lamp ulicznych. Kiedy zapadał zmrok, Neron i jego świta wymykali się ukradkiem z pałacu i napadali na ludzi. To był pomysł cesarza na zabawę. Pewnego razu ktoś podbił mu oko – od tej pory zabierał ze sobą przyboczną straż, by go chroniła.

Oto władca próżny i chełpliwy. Ta moneta sławi „Nerona Klaudiusza Cezara Augusta, zwycięzcę Germanów, arcykapłana i po trzykroć zwycięskiego wodza".

Dobrowolna śmierć

Neron miał 16 lat, gdy został cesarzem. Podporządkował sobie wojsko i wszyscy byli mu posłuszni. Rozkazał swoim żołnierzom zabić każdego, kto się z nim nie zgadzał! Po 14 latach panowania Nerona Rzymianie chcieli mieć nowego władcę. Nawet jego przyboczni opuścili go. Neron zabił się, zanim po niego przyszli. Umierając, powiedział: „Co za artysta ginie wraz ze mną!"

Bawiło go przebieranie się za lwa. W tym stroju atakował ludzi, których nie lubił! Nikt nie mógł zranić cesarza. Nim jednak zaczął szarpać swoje ofiary pazurami, upewniał się, czy zostały dobrze związane!

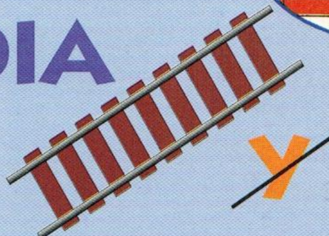

REBUS DLA SIŁACZA

REBUS JEST MIESZANKĄ LITER I RYSUNKÓW. JEŚLI JE POŁĄCZYSZ, UŁOŻYSZ CAŁE SŁOWO. CZY POTRAFISZ ODGADNĄĆ, JAKI WYRAZ JEST ROZWIĄZANIEM TEGO REBUSU?

G

DIA

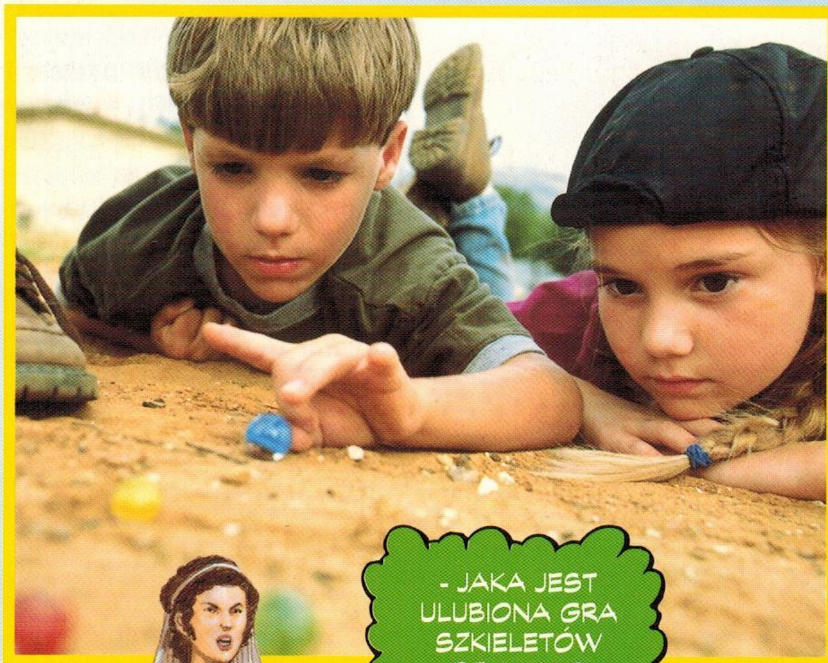
PODRÓŻE W CZASIE

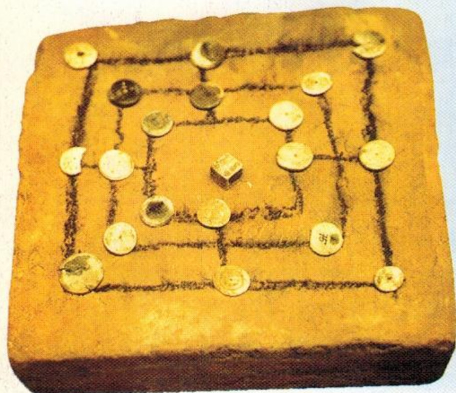
ZABAWNA HISTORIA

DZIECI W STAROŻYTNYM RZYMIE CIĄGLE SIĘ BAWIŁY, ZWŁASZCZA TE, KTÓRYCH RODZICE BYLI BOGACI!

Zabawki

W starożytnym Rzymie małe dzieci dostawały piszczące zabawki, grzechotki i lalki, tak samo jak dziś. Zamiast samochodzikami bawiły się rydwanami. Większość z nich pracowała od siódmego roku życia, ale te, których rodzice byli bogaci, musiały chodzić do szkoły. Niektóre miały nawet własnych niewolników!

CHARLES THATCHER - TONY STONE IMAGES

ANCIENT ART AND ARCHITECTURE COLLECTION LTD

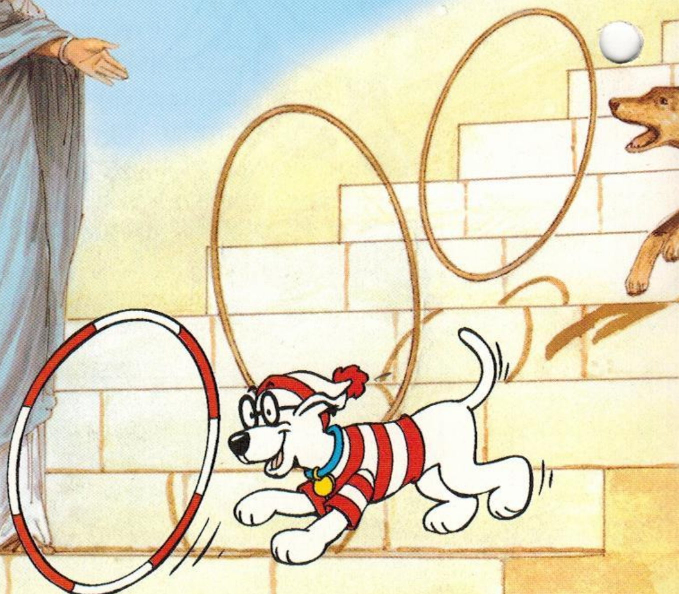
Antyczni Rzymianie grywali w młynek, znaną dziś grę planszową, oraz w kulki.

- JAKA JEST ULUBIONA GRA SZKIELETÓW RZYMIAN?
- KOŚCI!

Wio, osiołku!

Po szkole dzieci grały w kości. Rzucały małymi zwierzęcymi kostkami i sumowały punkty, zależnie od tego, jak upadły kostki. Dzieci z zamożnych rodzin lubiły bawić się w jeźdźców rydwanów i ścigały się wózkami zaprzężonymi w osiołki!

Zabawa z drewnianymi obręczami to niezła rozrywka. Co pewien czas dzieci uderzały je kijkiem, by się szybciej obracały.

ANAGRAM LEWUSA

LEWUS POPLĄTAŁ LITERY W PIĘCIU SŁOWACH NA TEJ WOSKOWEJ TABLICZCE. SPRÓBUJ JE WSZYSTKIE ODTWORZYĆ. KAŻDE Z NICH DOTYCZY, RZECZ JASNA, STAROŻYTNEGO RZYMU. POWODZENIA!

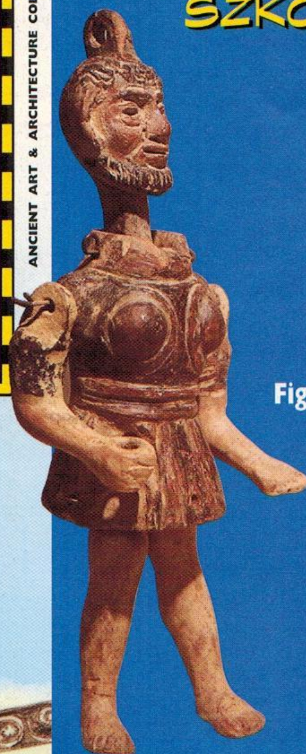
UMFOR
NIAŹŁA
CIKOŚ
NAWRYD
RAZCE

Duch czasu

Dzieci uwielbiały gry w piłkę. Jedna z nich przypominała hokej – gracze uderzali piłkę kijkami. W trygon grało troje dzieci, które stały w trójkącie i rzucały piłką z owczego pęcherza. Trudność polegała na tym, aby nie upuścić piłki. Łatwe? Być może, ale używano trzech piłek naraz. Chłopcy spędzali wolny czas na zabawie podobnej do rugby. Przy łapaniu piłki zdarzały się często kontuzje.

WIEŚCI ZE SZKOŁY

Figurki żołnierzy to popularne zabawki. Ten miał ruchome ręce i nogi. Wiele zabawek wykonywano z brązu.

- CHŁOPCY I DZIEWCZĘTA SZLI DO SZKOŁY W WIEKU SIEDMIU LAT, ALE TYLKO WTEDY, KIEDY RODZICE ZAPŁACILI ZA ICH NAUKĘ. CHŁOPCY CHODZILI TEŻ DO SZKOŁY ŚREDNIEJ.
- SZKOŁA ZNAJDOWAŁA SIĘ W NAROŻNIKU FORUM - WYOBRAŹ SOBIE LEKCJĘ W ŚRODKU RUCHLIWEJ GŁÓWNEJ ULICY!!
- NA FORUM CO DZIEWIĘĆ DNI ODBYWAŁ SIĘ TARG - UCZNIOWIE MIELI WTEDY WOLNE!
- DZIECI UCZYŁY SIĘ MATEMATYKI, CZYTANIA I PISANIA - ICH JĘZYK NAZYWAŁ SIĘ ŁACINĄ.
- UCZNIOWIE NIE MIELI KSIĄŻEK ANI KOMPUTERÓW. PISALI NA PAPIRUSOWYCH ZWOJACH TUSZEM Z SADZY I PIÓRAMI Z TRZCINY ALBO ROBILI ZNAKI NA WOSKOWEJ TABLICZCE.
- JEŚLI W KLASIE KTOŚ NABROIŁ, DOSTAWAŁ RAZY TRZCINĄ LUB WIĄZKĄ CIENKICH RÓZEG!

WIELKI WRÓG RZYMIAN

W DZIECIŃSTWIE MÓWIONO HANNIBALOWI, ŻE RZYMIANIE SĄ WROGAMI: ZAWSZE CHCĄ ZABRAĆ ZIEMIĘ INNYM LUDOM. GDY DORÓSŁ, RUSZYŁ PRZECIWKO NIM Z OGROMNĄ ARMIĄ.

Do 265 roku p.n.e. cała Italia znalazła się pod panowaniem Rzymu. Rzymianie jednak wciąż szukali nowych terenów do podbicia. W roku 264 p.n.e. najechali na Sycylię, wyspę u wybrzeży Włoch. A Sycylię tylko morze dzieliło od Kartaginy, bogatego miasta w północnej Afryce. Jego mieszkańcy uznali, że Rzymianie znaleźli się stanowczo zbyt blisko, więc postanowili ich zaatakować.

Wojna między Kartaginą i Rzymem trwała 20 lat. Ostatecznie Kartagińczycy przegrali. W ostatnim okresie walk wojskami dowodził Hamilkar Barkas. Po wojnie z Rzymem powiódł oddziały do Hiszpanii, i tam zajął znaczne tereny. W 221 roku p.n.e. dowództwo nad armią Kartaginy przejął syn Hamilkara, Hannibal. Nie minęło wiele czasu, jak Rzymianie usłyszeli o młodym, niezwykle mężnym wodzu, który kieruje się w stronę Rzymu...

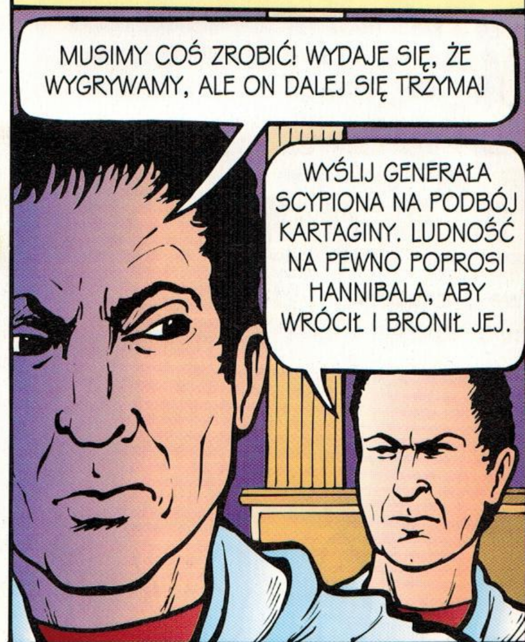
5 A jednak udało się im! By uzupełnić liczebność armii, Hannibal włączył do niej celtyckie plemiona i w 217 r. p.n.e. pokonał Rzymian nad jeziorem Trazymeńskim.

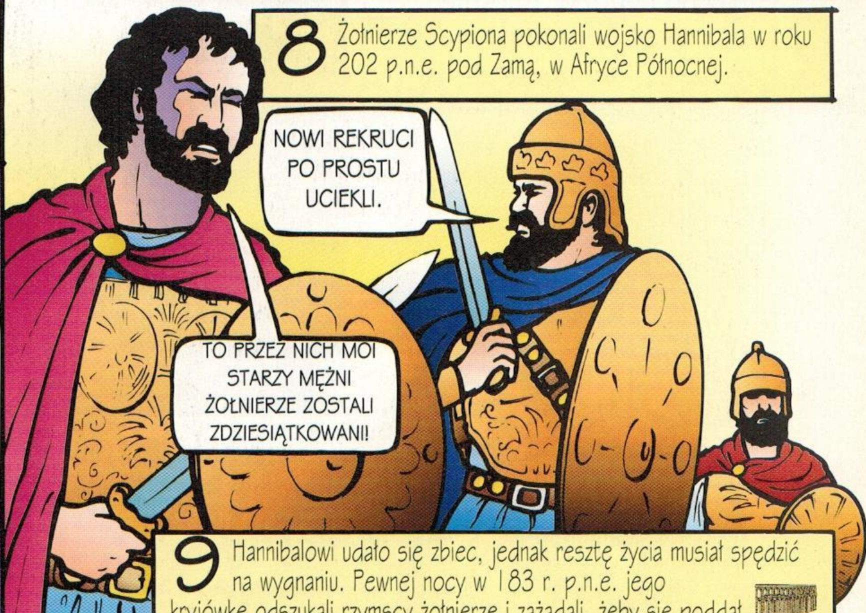

6 Wielu rzymskich żołnierzy uciekło z pola bitwy lub zostało zabitych przez liczne i waleczne wojsko Hannibala. Była to pierwsza w historii tak wielka przegrana niezwyciężonych dotąd rzymskich legionów.

7 Hannibal zwyciężył Rzymian jeszcze raz w południowej Italii w roku 216 p.n.e. pod Kannami. Zatrzymał się w tym kraju i wielokrotnie odpierał ataki wrogów. Ale oni nie poddawali się...

9 Hannibalowi udało się zbiec, jednak resztę życia musiał spędzić na wygnaniu. Pewnej nocy w 183 r. p.n.e. jego kryjówkę odszukali rzymscy żołnierze i zażądali, żeby się poddał.

DOBRE POMYSŁY

CZAS NA KĄPIEL

MAM NADZIEJĘ, ŻE WZIĘLIŚCIE ZE SOBĄ MYDŁA, KOCHANI. RZYMIANIE BARDZO LUBILI CZYSTOŚĆ!

Kąpiel jest zabawą

Bogaci Rzymianie mieli własne łazienki. Pozostali korzystali z publicznych łaźni. Były dość tanie, a dzieci chodziły do nich za darmo. Przypominały one raczej miejsca spotkań i rozrywki niż zakłady kąpielowe, jakie znamy. Można tam było zarówno ćwiczyć mięśnie, jak i czytać czy rozmawiać z przyjaciółmi. Starożytni biznesmeni załatwiali tam, oczywiście, interesy. W tym miejscu nie mogło zabraknąć specjalistycznego personelu, np.: masażystów i fryzjerów. Ludzie przebywali więc tam godzinami!

DAVID HANSON - TONY STONE IMAGES

Dziś także łączymy zabawę z kąpielą. Nawet w basenie można grać w szachy.

BRRR MAKABRA!

TYLKO BOGACI MIELI W DOMACH KANALIZACJĘ. INNI KORZYSTALI Z TOALET PUBLICZNYCH. NIE BYŁO W NICH DRZWI ANI PAPIERU. ŚCIEKAMI OPIEKOWAŁA SIĘ SPECJALNA BOGINI CLOACINA, KTÓREJ ŚWIĄTYNKA STAŁA NA FORUM ROMANUM.

Łaźnia parowa

Łaźnie Karakalli były jednymi z największych w Rzymie. Ciągle jeszcze stoją! Leżą na obszarze równym 2 boiskom futbolowym. Mogło się w nich kąpać 1600 osób jednocześnie. Znajdowały się tam: sale gimnastyczne, biblioteki, galerie sztuki, wiele basenów i wanien. Basen z zimną wodą miał ponad 50 m długości.

MĘŻCZYŹNI BYWALI W ŁAŹNI PO POŁUDNIU, WIĘC KOBIETY ZMUSZONE BYŁY KORZYSTAĆ Z TEGO MIEJSCA O JAKIEJŚ INNEJ PORZE.

1 Przed kąpielą próbowali rozgrzać się i spocić. Młodzi ludzie chętnie grali w przeróżne gry, zanim zażyli kąpieli.

ALE KAPANIE!

ZŁAP WSZYSTKIE KROPLE Z TEGO KAPIĄCEGO KRANU I POŁĄCZ LITERY, KTÓRE W NICH WIDZISZ. UTWORZYSZ Z NICH NAZWY ZABAW WODNYCH. TYLKO SIĘ PRZY TYM NIE POCHLAP!

2 Najpierw ochładzali się w zimnej wodzie, potem rozgrzewali ciała w saunie, by się spocić.

3 Następnie nacierali całe ciało oliwą, a potem zdrapywali pot, brud i oliwę skrobakiem, zwanym strygillą.

4 Po skoku do wody i namaszczeniu wonnymi olejkami brali masaż. Dopiero teraz byli gotowi na wieczorne wyjście!

GRY I ZABAWY

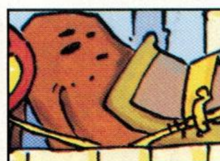
OJEJ! ILEŻ TU LUDZI ĆWICZY PRZED WIELKĄ WALKĄ GLADIATORÓW! JEDNAK WSZYSTKO JEST ROBIONE ZUPEŁNIE BEZŁADNIE. KTOŚ NAWET PUŚCIŁ WODĘ AKWEDUKTEM, NIE UPEWNIAJĄC SIĘ, CZY BUDOWLA JEST JUŻ GOTOWA. CIESZĘ SIĘ, ŻE ZNALAZŁEM SUCHE MIEJSCE - PRZYJRZYJCIE SIĘ, CZY MNIE WIDZICIE?

ODSZUKAJCIE TEŻ:

- KOGOŚ, KOMU GROZI CIOS W KARK, JEŚLI NIE ZMOBILIZUJE SIĘ I NIE ZACZNIE UCIEKAĆ.

- TRZECH PRZESTRASZONYCH MĘŻCZYZN NA RYDWANIE.
- UPIERZONE STWORZENIE. POWINNO CHYBA FRUWAĆ GDZIEŚ WYSOKO W CHMURACH...
- OSIŁKA, KTÓREGO WROGOWIE LEŻĄ NA STOSIE. ZARAZ WYLĄDUJE TAM NASTĘPNY!
- SIEĆ I TRÓJZĄB.

SPRÓBUJ RÓWNIEŻ ZNALEŹĆ TEN OTO TAJEMNICZY FRAGMENT OBRAZKA:

- MIESZKANIEC STAROŻYTNEJ ITALII NA LITERĘ „CH"

- CHYBA RZYMIANIN.

PODRÓŻE W CZASIE

GLADIATORZY

POZNAJCIE LUDZI, KTÓRYCH ŻYCIE ZALEŻAŁO OD TEGO, CZY PODCZAS WALKI SPODOBALI SIĘ TŁUMOWI!

Kciuk w dół

Gladiatorzy walczyli na arenach w starożytnym Rzymie. Byli nimi jeńcy wojenni i niewolnicy. Wysyłano ich nawet do specjalnych szkół gladiatorów na naukę walki. Gladiatorzy siłowali się ze sobą przed publicznością. Na końcu każdego pojedynku cesarz bacznie zwracał uwagę na głośną reakcję tłumu. Pokonanym zawodnikom na znak łaski pokazywano kciuk skierowany w górę, natomiast palec skierowany w dół zawsze oznaczał śmierć!

Wyścigi konnych wozów są nadal popularne. Rozgrywa się je nawet na zawodach sportowych! W czasach rzymskich wyścigi rydwanów były bardziej niebezpieczne. Wielu ludzi i koni zabijano po zakończeniu wyścigu.

PASCAL RONDEAU - ALLSPORT

WARTO WIEDZIEĆ

PRZED WYJŚCIEM NA ARENĘ GLADIATORZY SKŁADALI PRZYSIĘGĘ, ŻE NIE BĘDĄ SIĘ W WALCE OSZCZĘDZAĆ. WCHODZĄC NA ARENĘ MÓWILI: „WITAJ CEZARZE! IDĄCY NA ŚMIERĆ POZDRAWIAJĄ CIĘ."

Chwytanie w sieć

Gladiatorzy używali różnego oręża. Jedni posługiwali się mocną siecią z ciężarkami do chwytania przeciwników. Przebijali potem swoje ofiary włócznią o trzech ostrych grotach, tzw. trójzębem. Inni zarzucali na przeciwnika pętlę ze sznura.

- JAK NAZYWA SIĘ KOT JEDZĄCY RYŻOWE CIASTECZKA?
- RYŻOWA PANTERA.

ROBERT WINSLOW - VIESTI ASSOCIATES INC.

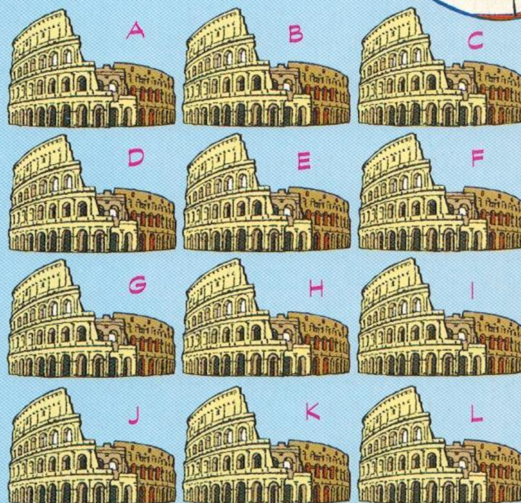
Niektórzy gladiatorzy walczyli ze zwierzętami, np. dzikimi panterami i lwami! Szczęśliwcy dostawali włócznie lub płonące pochodnie, ale byli i tacy, którzy walczyli zupełnie gołymi rękami.

Walczący często ubierali hełmy i bili się na miecze i tarcze. Gdy gladiator ginął, jego cenną zbroję naprawiano i przekazywano następnemu.

ŁAMIGŁÓWKA KOLOSEUM

WALKI GLADIATORÓW TOCZYŁY SIĘ W BUDYNKU, NAZYWANYM KOLOSEUM. JEGO RUINY STOJĄ TERAZ WE WŁOSZECH. 11 SPOŚRÓD NICH JEST TAKICH SAMYCH. CZY WIESZ, KTÓRA NIE PASUJE?

Koło fortuny

Niewolnicy odznaczający się męstwem i odwagą niekiedy odzyskiwali wolność, a nawet otrzymywali spory majątek! Niektórzy z nich jednak tęsknili za dreszczykiem emocji i wracali na arenę.

NAJEŚĆ SIĘ DO

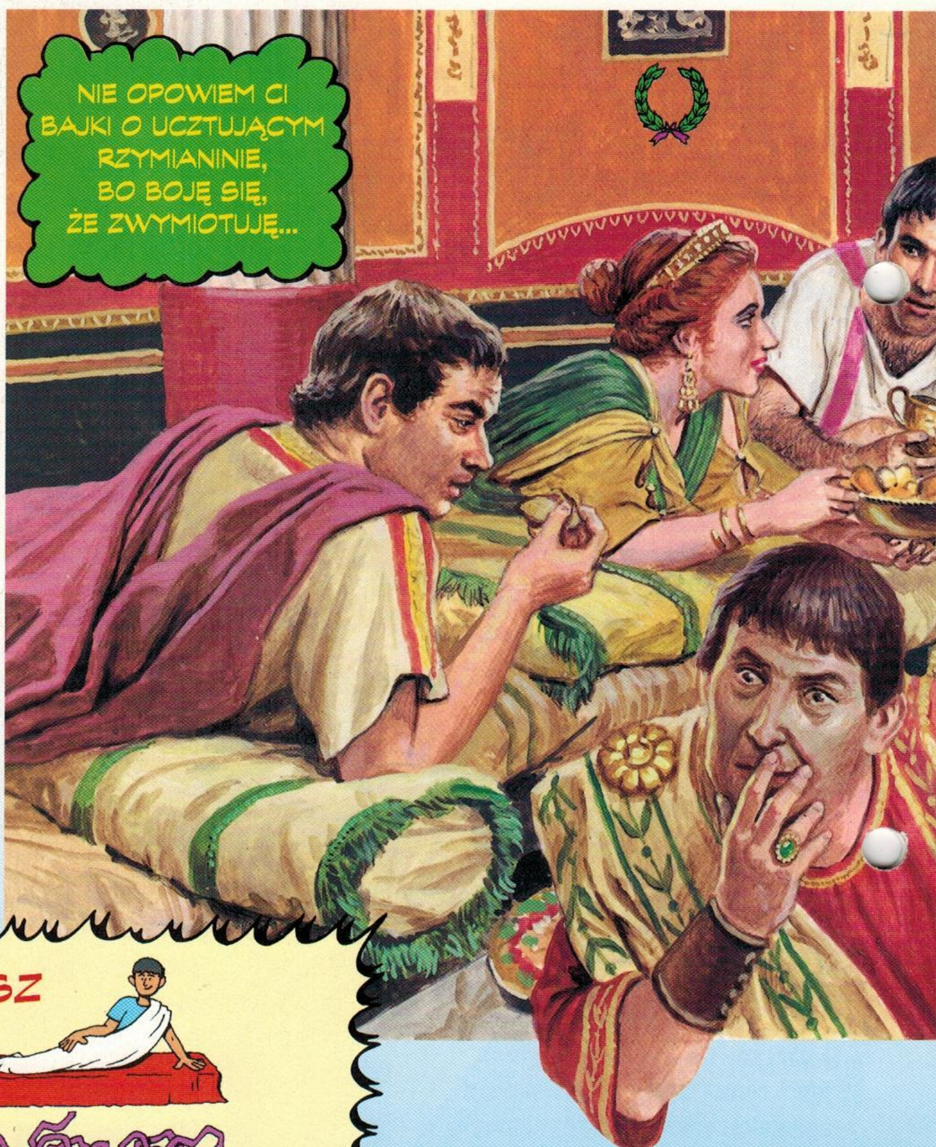
STAROŻYTNI RZYMIANIE BYLI WIELKIMI SMAKOSZAMI I JADALI NIEZWYKLE WYMYŚLNE POTRAWY. POPATRZCIE!

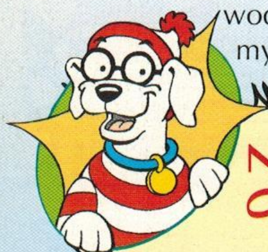
Sute posiłki!

Bogaci Rzymianie uwielbiali sobie dogadzać. Jedną z ich największych przyjemności było jedzenie! Nie jadali zbyt wiele na śniadanie czy drugie śniadanie – zachowywali miejsce na obiad. Posiłek rozpoczynał się już około czwartej po południu i trwał przez wiele, wiele godzin.

Palce lizać

Uczestnicy nie siedzieli na krzesłach, ale leżeli na łożach. Niskie stoły przed łożami zastawiano różnorodnymi potrawami i dobrym winem. Rzymianie, jedząc, używali palców lub łyżek. Nie zważali na to, że ich ręce się brudziły. W pobliżu zawsze stał niewolnik z perfumowaną wodą, w której myło się dłonie!

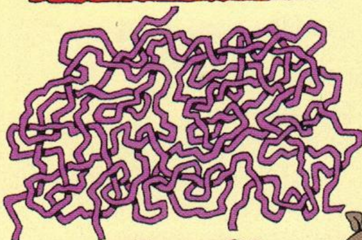

NA CO MASZ OCHOTĘ?

BARDZO TRUDNO PODJĄĆ DECYZJĘ, OD CZEGO ZACZĄĆ POSIŁEK, JEŚLI WYBÓR JEST TAK BOGATY. SPRÓBUJ ODGADNĄĆ, NA CO ZDECYDOWAŁ SIĘ MARKUS?

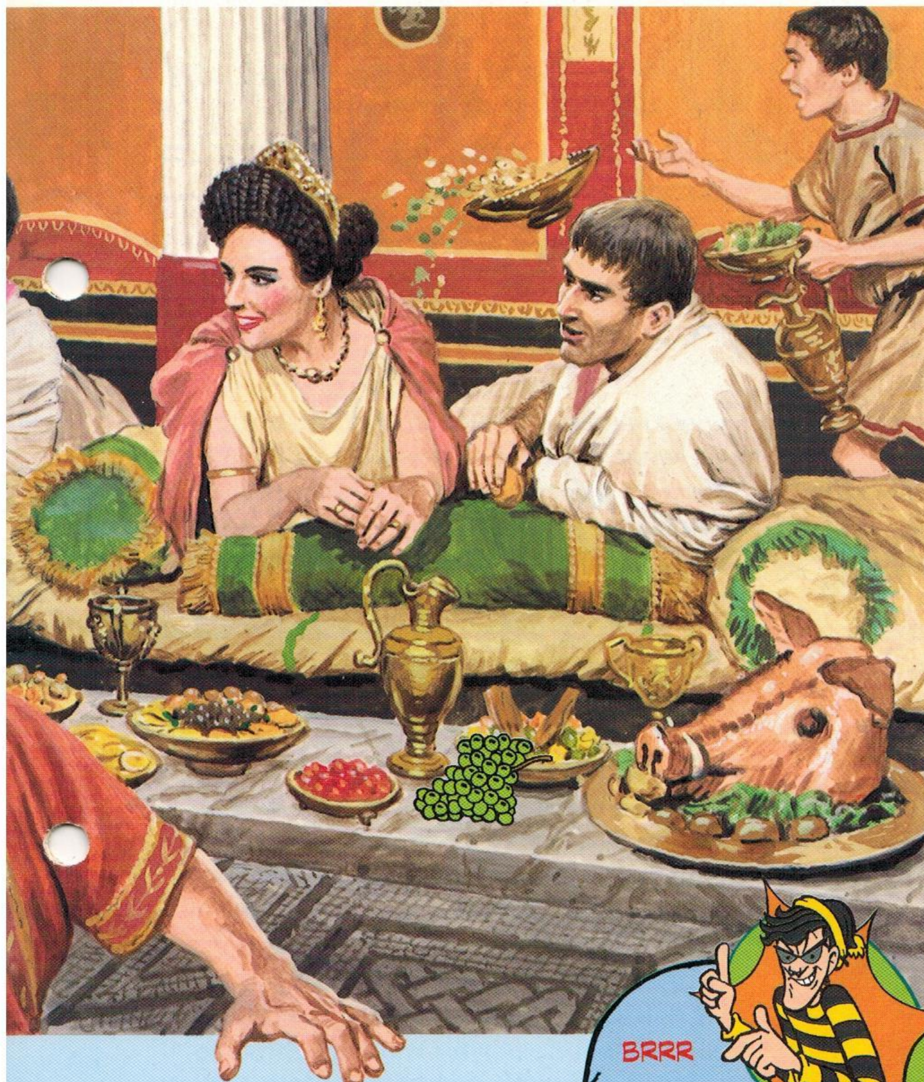
Przedstawienie

W czasie uczty starożytni Rzymianie mogli obejrzeć występy akrobatów, tancerzy i śmiać się z błaznów. Dobrze widziane było przyniesienie własnej serwetki – i zabranie jej do domu pełnej resztek!

SYTA

Podczas uczty ludzie byli tak łakomi, że próbowali każdej potrawy. Wywoływali wymioty, by zrobić miejsce na następne.

CO NA OBIAD?

HANS REINHARD - BRUCE COLEMAN LTD

PRZYSTAWKI

- KARMIONE MLEKIEM ŚLIMAKI
- FASZEROWANE KOSZATKI
- OSTRYGI
- SŁOWICZE JĘZYCZKI
- NADZIEWANE OLIWKI

DANIA

- PIECZONY DROZD Z WARZYWAMI
- GOTOWANY STRUŚ
- ŁEB DZIKA
- PROSIACZEK
- FLAMING Z DAKTYLAMI
- PAW Z ROŻNA
- PASZTET Z JEŻOWCÓW

DESERY

- NADZIEWANE DAKTYLE
- ORZECHY

ANDREW PURCELL - BRUCE COLEMAN LTD

STEPHEN KRASEMANN - BRUCE COLEMAN LTD

Na wynos

Rodziny rzymskich biedaków mieszkały w małych, bardzo ciasnych mieszkaniach, bez kuchni. Dlatego w porze obiadowej ludzie kupowali coś na wynos w barach. Jedzono na przykład: chleb, oliwki i gęstą owsiankę.

BRRR MAKABRA

OBOK JADALNI BYŁ TEŻ POKÓJ DLA WYMIOTUJĄCYCH. NAZYWAŁ SIĘ VOMITORIUM. GDY UCZTUJĄCY ZWRÓCILI ZAWARTOŚĆ ŻOŁĄDKA, MOGLI JUŻ BEZ PRZESZKÓD JEŚĆ DALEJ.

WALLY I PĘDZĄCE RYDWANY

Rozsierdzony cesarz starożytnego Rzymu zagroził, że rzuci Wally'ego i jego przyjaciół na pożarcie lwom. Co będzie dalej?

Wally miał urodziny i Białobrody przyniósł mu prezent.
– Wielu szczęśliwych powrotów z dalekich wypraw – powiedział. – Dziś chciałbym zabrać ciebie i Wendę na ucztę do starożytnego Rzymu.
– Hau! – odezwał się niezadowolony pies.
– Oraz Szczeka – dodał szybko czarodziej.
– Nie prościej byłoby wpaść na frytki? – spytała Wenda. – Miejscowym autobusem nie dojedziemy do Rzymu.
Białobrody uśmiechnął się rozbawiony.
– Rzecz w tym, Wendo, że w żadnej restauracji nie przygotowują uczty godnej cesarza Rzymu. W dawnych czasach stoły były zastawione po brzegi wymyślnym jedzeniem. Podawano nawet koszatki.
– To brzmi interesująco – rzekł Wally.
– Ale w dzisiejszych czasach chyba nikt nie chciałby ich jeść – zauważyła Wenda.
Rozmowa o jedzeniu sprawiła, że Wenda poczuła się głodna. Przekonała Wally'ego, że wyprawa to fantastyczny pomysł.
Jej przyjaciel zamachał swoją magiczną laską i wszyscy natychmiast znaleźli się na środku Forum Romanum.
Cesarz Rzymu jechał konno przez ulice wiecznego miasta w otoczeniu straży.
– Uważaj, Wendo! – zawołał Wally, gdy cesarski koń cofnął się przestraszony. W ostatniej chwili pociągnął dziewczynę do siebie. Tylko dzięki temu udało się jej uniknąć groźnego wypadku.
Nie obyło się jednak bez niemiłych niespodzianek, bo cesarz, niestety, nie miał tyle szczęścia co ona.
– Rany Julek! – wrzasnął przerażony, spadając z konia i z hukiem lądując na straganie pełnym dojrzałych owoców.
Po chwili wykaraskał się stamtąd z niezadowoloną miną. Pluł na prawo i lewo pestkami z winogron i granatów.
– Będzie chryja – przestraszył się Wally.
Grupkę przyjaciół otoczyła straż.
– Chyba jednak nie otrzymamy zaproszenia na ucztę – mruknął chłopiec.
– Zamiast tego niechybnie skończymy jako danie główne na uczcie lwów! – pokręcił głową, przerażony nie na żarty.
Rzeczywiście, natychmiast zabrano ich na arenę, a rozwścieczony Cezar spoglądał na nich nieprzychylnie ze swej loży. Wally'ego wsadzono do rydwanu i poprowadzono pojazd na linię startu.

Nikt nie ośmieli się ze mnie drwić! – zagrzmiał cesarz, spoglądając złowrogo na chłopca.
– Jeden z moich gladiatorów rozchorował się, więc ty zajmiesz jego miejsce w wyścigu. Jeśli zwyciężysz, odejdziesz wolno, jeśli zaś przegrasz... – wyciągnął przed siebie dłoń zaciśniętą w pięść i skierował kciuk do dołu.
– Rzucimy cię na pożarcie lwom.
Wenda, Białobrody i Szczek stanęli na mecie. Obok nich stały straże.
– Cezar odebrał mi magiczne zwoje – jęczał czarodziej. – Gdyby choć udało mi się zatrzymać jeden... – mruczał, przeszukując nerwowo fałdy swego obszernego, czerwonego płaszcza.
– Wtedy mógłbym zamienić rydwan Wally'ego w trampolinę. Chłopak podskoczyłby wysoko, pofrunął nad murami i byłby wolny!
– Na to już za późno – zauważyła Wenda, wskazując na zaprzęgi.
– Patrzcie! Wyścig już się zaczął.
Konie ruszyły z kopyta, a wóz Wally'ego pędził tuż za rzymskim.
– Nie takie miałem plany na dzisiaj – uśmiechnął się chłopiec, ściągając lejce, by uciec przed skręcającym w jego stronę pojazdem. – Pokażę Cezarowi, jaki ze mnie woźnica!
Potrząsnął lejcami, poganiając konia.
– Zupełnie jak jazda na rowerze – zachichotał Wally. – Tyle że koła są tutaj zupełnie inaczej zamocowane.
Rywal Wally'ego usiłował właśnie zepchnąć go z drogi, prosto na mur.

Chłopiec przyhamował i pozwolił, by przeciwnik wyprzedził go. Kilka sekund później rydwan Rzymianina z trzaskiem rozbił się o mur.
– Rzucić go lwom! – rozkazał cesarz.
– Właściwie – dodał, patrząc na Wendę i Szczeka. – Rzućcie ich wszystkich lwom!
– A co z twoją obietnicą?! – jęknął Wally. Ale już pojmała ich straż Cezara.
– Chcę dobrze widzieć, co się dzieje – zachichotał cesarz, klaszcząc beztrosko. W murze zgrzytnęły kraty i uniosła się brama oddzielająca od areny pomieszczenie dla dzikich zwierząt.
– Masz zestaw do poskramiania lwów, Wally? – zapytała Wenda, patrząc, jak trzy zgłodniałe bestie wychodzą z klatek.

– Nie – przyznał pobladły chłopiec, odwiązując coś przymocowanego do swego pasa. – Dobrze, że pamiętałem, aby to zabrać! – Wally trzymał w rękach lejce, którymi posługiwał się tak sprawnie podczas szalonego wyścigu rydwanów. W mgnieniu oka przerobił je na lasso i zamachał nim zręcznie nad głową. Lasso pomknęło ku loży Cezara, a pętla zacisnęła się prosto na pergaminowych zwojach czarodzieja.
– To, zdaje się, należy do nas! – krzyknął, gdy papirusowe magiczne zwoje znalazły się na arenie.
Czarodziej natychmiast wepchnął je wszystkie w swój szeroki rękaw.

Oddawaj to, spryciarzu! – wrzasnął Cezar, wskakując na arenę.
– O rany! Lwy! Zapomniałem, że tu są! – jęknął chwilę potem. Ale było już za późno. Zwierzęta zwróciły się w stronę nowej ofiary. Dwa skoczyły prosto na władcę. Wenda natychmiast pomogła Wally'emu uwięzić bestie. Czarodziej zyskał dość czasu, by zajrzeć do swoich zwojów. Rozbłysło czarodziejskie światło i trzy lwy zamieniły się w... nosorożca.
– O rety! – wyrwało się Białobrodemu.
– To nie jest właściwe zaklęcie!
Wyszeptał kolejne słowa i zwierz przemienił się w trzy puchate, białe kociaki.

– Uratowaliście mi życie! – zawołał cesarz, wyciągając ramiona do Wally'ego.
– Odejdziecie wolni. Ale najpierw cesarska uczta! Zapraszam serdecznie! Tego wieczoru czwórka przyjaciół zasiadła w pałacu władcy Rzymu przed wieeelką górą jedzenia. A kiedy zabrali się do pałaszowania posiłku, Wally zachichotał.
– Następnym razem poproszę Białobrodego, by jednak zaprosił nas na frytki!

KONIEC

ZA TYDZIEŃ WALLY SPOTYKA PRAWDZIWE SMOKI.

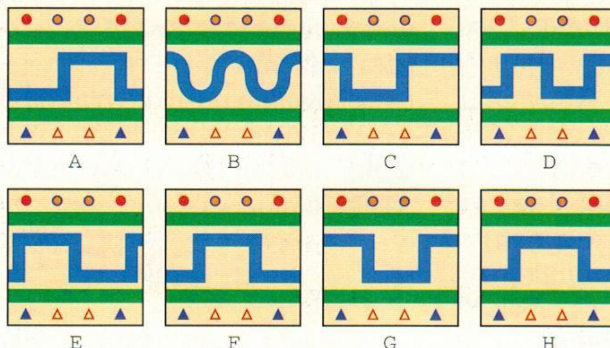

ŁAMIGŁÓWKI Z PRZESZŁOŚCI

MAM NADZIEJĘ, ŻE SPĘDZILIŚCIE MIŁO CZAS, WĘDRUJĄC PO STAROŻYTNYM RZYMIE! TERAZ CZEKA WAS ZABAWA!

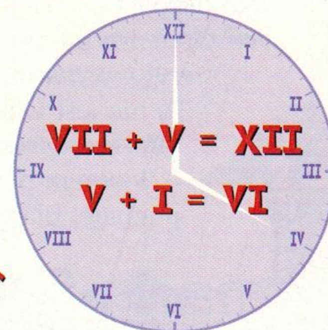
A to mozaika!

Pięć części utworzy wzór mozaiki. Czy wiesz, które z nich? Ułóż je w odpowiedniej kolejności.

Na zegarze

Lewus nie umie dodawać rzymskich cyfr. Wy znacie się już na zegarze, więc potraficie obliczyć te równania. Zajrzyjcie na zewnętrzną stronę okładki, do odpowiedzi.

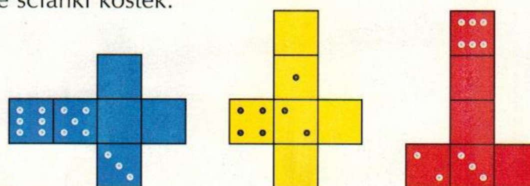
GDY SIĘ MARKUS W WODZIE CHLAPIE, TO ROMULUS GO NIE ZŁAPIE.

- CO BYŁO NAJWIĘKSZYM OSIĄGNIĘCIEM RZYMIAN?
- TO, ŻE NAUCZYLI SIĘ ŁACINY!

GDY ROMULUS SIĘ SZORUJE, MARKUS MU NIE DORÓWNUJE.

Sumuj!

Z tych kształtów można skleić kostki do gry. Suma oczek na przeciwległych ściankach zawsze równa się siedem. Jednak brakuje oczek na kilku ściankach. Spróbuj uzupełnić odpowiednią liczbą oczek puste ścianki kostek.

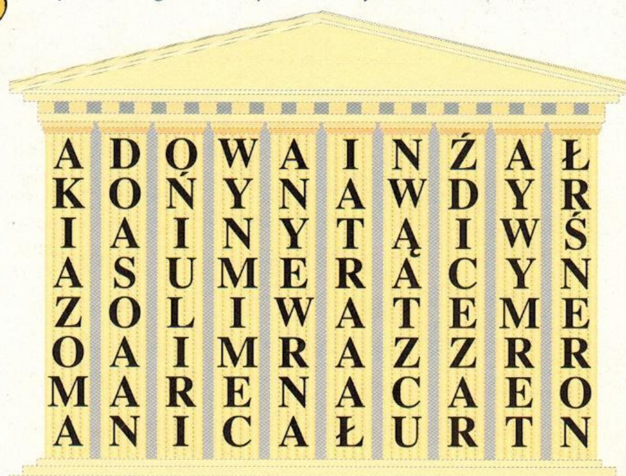
Wytęż wzrok

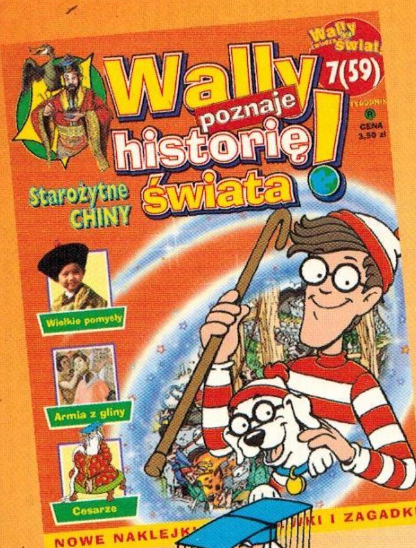
Znajdź osiem różnic między tymi Rzymianami. Wygląda na to, że są zagłębieni w lekturze.

Świątynia

Katalus wymalował 15 słów na świątyni, ale zapomniał gdzie. Czy możesz je odszukać?

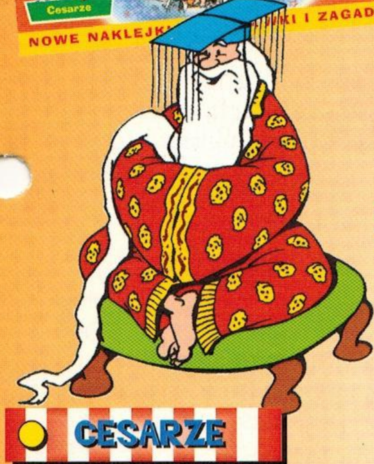
Za tydzień Wally znajdzie się w

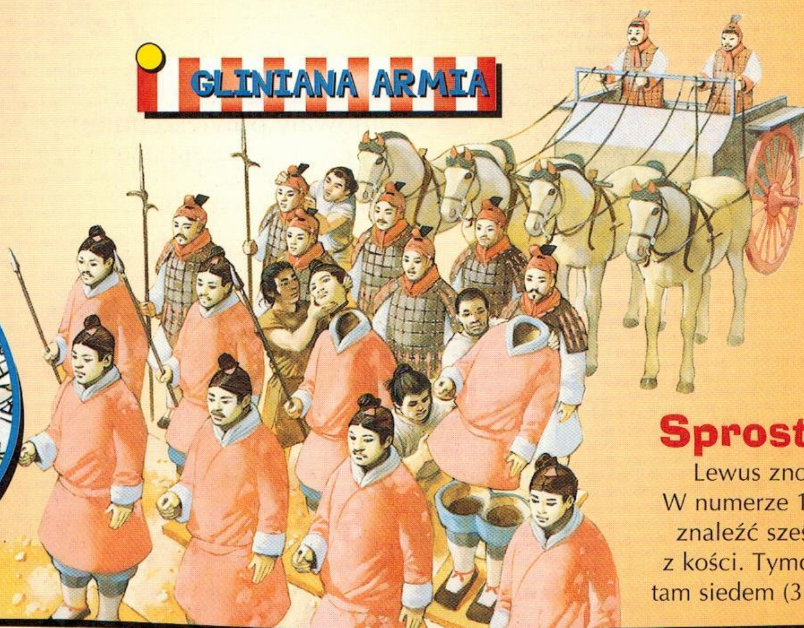
STAROŻYTNYCH CHINACH

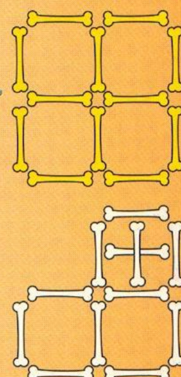

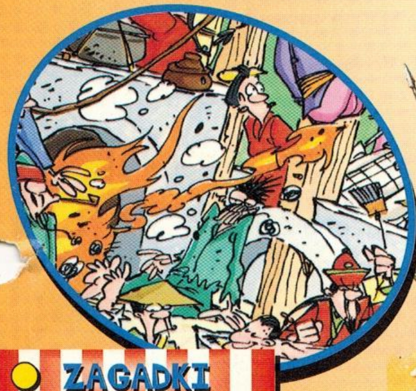
- DOWIECIE SIĘ, CO TAMTEJSI MEDYCY ZALECALI CHORYM
- SPOTKACIE SIĘ Z CESARZEM I JEGO SŁYNNĄ GLINIANĄ ARMIĄ
- CZEKA WAS PRZYGODA Z... PRAWDZIWYMI SMOKAMI!
- WYRUSZYCIE JEDWABNYM SZLAKIEM

ORAZ WIĘCEJ NAKLEJEK I NOWE ŁAMIGŁÓWKI WALLY'EGO

Sprostowanie

Lewus znowu nabroił. W numerze 1. polecił Wam znaleźć sześć kwadratów z kości. Tymczasem jest ich tam siedem (3 duże i 4 małe)!

Wydawnictwo:
GE Fabbri Phoenix Sp. z o.o.
Adres redakcji: 50-079 Wrocław, ul. Ruska 41/42
Tel. (071) 344 77 75, fax 344 79 84
Redaktor naczelna: Małgorzata Pędziwiatr
Z-ca red. naczelnego: Violetta Nowakowska
Korekta: Elżbieta Niegoda
Opracowanie graficzne: Jola Kłosowicz
Redaktorzy techniczni: M. Bryjak, A. Kaczmarek
Kolportaż: Andrzej Grzebyk

ISBN 83-910481-1-X,
83-87911-44-5 [cz. 6 (58)]

ATLAS: otrzymasz go w prezencie wraz z numerem pierwszym WALLY POZNAJE HISTORIĘ ŚWIATA. Znajdziesz w nim ilustracje z całego świata, a także nieocenione informacje przydatne do zadań domowych. Są w nim obrazki słynnych budowli, zwierząt, a także mieszkańców świata.

NAKLEJKI: w każdym numerze znajdziesz komplet darmowych naklejek do atlasu. Gdzie je naklejać? To proste! Numer naklejki odpowiada pustej kratce w atlasie. Oprócz naklejek z numerami, otrzymasz naklejki z reprezentantami różnych epok. Dostaniesz też zabawne naklejki Wally`ego, które możesz przykleić tam, gdzie chcesz.

SEGREGATOR: pierwszy z czterech segregatorów otrzymasz razem z numerem drugim, w którym Wally cofa się w czasy faraonów. Każdy z numerów jest dziurkowany, tak więc łatwo wpiąć go do segregatora. Dzięki niemu cały zbiór nie będzie się niszczyć, a ty szybko znajdziesz potrzebny numer.

Historyczny quiz Wally'ego

CZY ZNACIE WŁAŚCIWE ODPOWIEDZI NA TE WSZYSTKIE PYTANIA, DRODZY PODRÓŻNICY?

1 Neron został cesarzem w wieku:

a) 66 lat,
b) 26 lat,
c) 16 lat.

2 Hannibal był słynnym wodzem:

a) rzymskim,
b) kartagińskim,
c) hiszpańskim.

3 Starożytni Rzymianie jedli za pomocą:

a) pałeczek,
b) widelców,
c) własnych palców.

4 Czego używali starożytni Rzymianie w łaźni?

a) oliwy,
b) mydła,
c) mleka.

5 Włócznia o trzech ostrzach, używana przez gladiatorów, to:

a) trójnóg,
b) trójząb,
c) trójkąt.

6 Starożytni Rzymianie używali tuszu z:

a) kałamarnicy,
b) sadzy,
c) żuków.

7 Termy Karakalli zajmowały powierzchnię:

a) 10 boisk piłkarskich,
b) 2 boisk piłkarskich,
c) 20 boisk piłkarskich.

8 Na czym siedzieli starożytni Rzymianie podczas uczty?

a) na łożach,
b) na krzesłach,
c) na podłodze.

9 Cesarz darował gladiatorowi życie :

a) wskazując kciukiem w górę,
b) wskazując kciukiem w dół
c) śpiewając mu: „sto lat!".

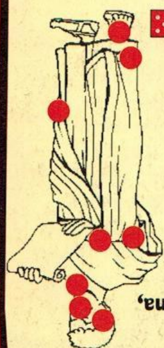

10 W starożytnym Rzymie szkoły wyposażone były w:

a) komputery,
b) woskowe tabliczki,
c) korty tenisowe.

ODPOWIEDZI (NIE PODGLĄDAJ!)

Str. 1: Szukaj i znajdź:
gladiator - str. 18, winogrona - str. 15, paw - str. 18, mozaika - str. 5, akwedukt - str. 7.
Str. 3: Rebus dla siłacza:
gladiator.
Str. 5: Anagram Lewusa:
forum, łaźnia, kości, rydwan, Cezar.
Str. 9: Ale kapanie!:
nurkowanie, chlapanie, skakanie.
Str. 10-11: Dla uważnych:
Wally znajduje się pod drugim łukiem od lewej; osoba w tarapatach jest na lewo od stóp posągu; trzej mężczyźni jadą w rydwanie po prawej; upierzone stworzenie to ptak na górze po prawej; osiłek stoi na dole po lewej; sieć znajduje się pod nim, a trójząb na przedzie rydwanu blisko środka. Fragment wzięto z góry po lewej (jest to część konia).
Str. 13: Łamigłówka:
Koloseum F.
Str. 14: Na co masz ochotę?:
półmisek owoców.
Str. 20: Wytęż wzrok:
8 różnic pokazaliśmy po prawej.
Tajemnicza mozaika: kolejność AFEGC. Na zegarze: VII+V=XII (7+5=12), V+I=VI (5+1=6); Sumuj: rozwiązanie podano po prawej; **Świątynia:**
poziomo: łaźnia, woda, rydwany, koń świątynia, łacina, arena, Remus, oliwa, armia pionowo: mozaika, Neron, termy, Cezar, uczta.
Historyczny quiz Wally'ego:
1c, 2b, 3c, 4a, 5b, 6b, 7b, 8a, 9a, 10b.

ODPOWIEDZI (NIE PODGLĄDAJ!)

Str. 1: Szukaj i znajdź:
gladiator - str. 18, winogrona - str. 15, paw - str. 18, mozaika - str. 5, akwedukt - str. 7.

Str. 3: Rebus dla siłacza:
gladiator.

Str. 5: Anagram Lewusa:
forum, łaźnia, kości, rydwan, Cezar.

Str. 9: Ale kapanie!:
nurkowanie, chlapanie, skakanie.

Str. 10-11: Dla uważnych:
Wally znajduje się pod drugim łukiem od lewej; osoba w tarapatach jest na lewo od stóp posągu; trzej mężczyźni jadą w rydwanie po prawej; upierzone stworzenie to ptak na górze po prawej; osiłek stoi na dole po lewej; sieć znajduje się pod nim, a trójząb na przedzie rydwanu blisko środka. Fragment wzięto z góry po lewej (jest to część konia).

Str. 13: Łamigłówka:
Koloseum F.

Str. 14: Na co masz ochotę?:
półmisek owoców.

Str. 20: Wytęż wzrok:
8 różnic pokazaliśmy po prawej.
Tajemnicza mozaika: kolejność AFEGC. Na zegarze: VII+V=XII (7+5=12), V+I=VI (5+1=6); Sumuj: rozwiązanie podano po prawej; **Świątynia:**
poziomo: łaźnia, woda, rydwany, koń świątynia, łacina, arena, Remus, oliwa, armia
pionowo: mozaika, Neron, termy, Cezar, uczta.

Historyczny quiz Wally'ego:
1c, 2b, 3c, 4a, 5b, 6b, 7b, 8a, 9a, 10b.

